

Johann Jacob Döbel Bernhard Barnstorff

Disputatio Medica Inauguralis De Morbo Virgineo Seu Foedis Virginum Coloribus

Rostochii: Kilius, 1670

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730122646>

Druck Freier Zugang

RU. med. 1670.

Johann Jacob Döbel Praes.

Bernhard Darmstorff Resp

IO MEDICA
GURALIS
DE
VIRGINEO
SEU
NUM COLORIBUS,

Quam
DEO Opt. Max.
re Amplissimi Collegii Medici,
ad Varnum Academia,
PRÆSIDIO

LENTISSIMI, AC EXPERIENTISSIMI

ANNIS JACOBI
BELII,

toris Public. celeberrimi, Poliatri
tatis Medicæ DECANI spectabilis,
ris, ac Præceptoris æviternum
venerandi,

ICENTIA

a Honores, Insignia & Privilegia
ia ritè consequendi,

Eruditorum examini siffit

S BARNSTORFF,
stochiensis.

r. Horis ante & post meridianis
TORIO MAJORI.

STOCHII,

.II, Universit. Typogr. Anno 1670.

3

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE

MORBO VIRGINEO

SEU

FOEDIS VIRGINUM COLORIBUS,

Quam

Favente DEO Opt. Max.

Ex Decreto & Autoritate Amplissimi Collegii Medici,

In Celeberrima ad Varnum Academia,

SUB PRÆSIDIO

VIRI AMPLISSIMI, EXCELLENTISSIMI, AC EXPERIENTISSIMI

DN. JOHANNIS JACOBI
DÖBELII,

Medic. Doctoris & Professoris Public. celeberrimi, Poliatri

meritissimi, & p. t. Facultatis Medicæ DECANI spectabilis,

Dn. Patroni, Promotoris, ac Præceptoris æviternum

devenerandi,

PRO LICENTIA

Summos in Arte Medica Honores, Insignia & Privilegia

Doctoralia ritè consequendi,

Publico decentiq; Eruditorum examini siffit

BERNHARDUS BARNSTORFF,

Rostochiensis.

Ad Diem 15. Septembr. Horis ante & post meridianis

IN AUDITORIO MAJORI.

ROSTOCHII,

Typis JOHANNIS KILII, Universit. Typogr. Anno 1670.

3

I. N. J.
DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
MORBO VIRGINEO.
PRÆLOQVIUM.

Apientia VII. 3. Ubi generatio hominis quam optime describitur, inter alia sequentia habentur verba: *Natus, primam vocem, similem omnibus, emisi plorans.* Homo quamprimum, disruptis uteri claustris, in lucem prodit, statim eam salutat, primo humanitatis argumento, vagitu ac lacrymis, idq; non sine causa. In peccatis enim cum sit conceptus, Psal. LI, 7. eadem etiam, quam diu in vivorum numero existit, indies multiplicet: peccata autem merentur poenam; hinc Infans lacrymis suis, quæ nil nisi testes & præcones miseriarum calamitatumq; sunt, prophe-

tizat de futuro : se scil. non minus , ac ante eum existentes ,
 in mœrore , timore , labore , dolore victurum. *Magnum*
namq; , inquit Syracides , cap. XL. I. *negotium cuiq;* *hominum*
destinatum , & grave iugum posteris Adami , iam inde à die , à
quo ex utero matris exierunt usq; *ad eum , quo ad communem*
omnium matrem revertuntur. Atq; hoc ipsum , (ut alias
 ruceam calamitates ,) vel ex innumeris illis morborum nu-
 meris , corpus humanum tot modis divexantibus , imo
 cruciantibus verum apparet. Ab infantia enim sua ad se-
 nectutem usq; , per omnem ætatem , illud est obnoxium
 morbis , ut proindè non immerito , testante Medicorum
 Principe Hippocrate , in Epistola ad Damagetum num: 279.
 exclamaverit Democritus : ὅλ^ο ἀνδρῶν^ο ἐκ γενετῆς
 νόσ^ο ἐστίν. *Totus homo ex nativitate morbus est.* Quapropter
 nemo non , hunc hominis statum penitius secum reputans ,
 cum infantibus , gemitibus atq; lacrymis eundem deplorare
 necesse habet ; inprimis verò sexus fœminini. Præter-
 quam enim , quod plerisq; virorum morbis subjiciatur , iis-
 que , quoniam debilior , ut & frigidior existit , frequentius
 corripitur : tamen , ratione partium generationi inter-
 ventium , aliis insuper , iisq; sævissimis divexatur sympto-
 matibus & morbis , quorum immanitatem verbis satis ex-
 primere nequeo. Hosce inter affectus , quibus sequior
 sexus , hac in miseriarum valle , misere torquetur , cum
 non iustum obtineat locum , qui haud rarò illibatarum
 Virginum , (ut quarum summum studium summaq; cura
 est , pulchritudinem , ipsis à Deo concessam , omnibus
 modis vel defendere , vel fucis etiam interdum augere ,)
 amabilem pulchritudinem & formam haut rarò maxi-
 mo cum famæ ac honoris periculo defœdare , inq; minimè
 acceptam spurcitiem mutare solet , & vulgo Febris alba
 seu Fœdus virginum color dicitur ; dignum judicavi , ut
 autori-

Autoritate & beneplacito Amplissimi Collegii Medici, de hoc gravissimo, multisq; satellitibus stipato affectu Disputationem quandam Inauguralem conscriberem. Tu verò summe Deus, cui ab ineunte ætate omnia mea studia unice commendavi, hisce meis conatibus faveas, ut cedant in Altissimi Tui Nominis gloriam, ægrotorum salutem, propriumq; commodum & utilitatem!

CAPUT I.
DE
DEFINITIONE NOMINALI.

§. I.

Rem feliciter à primo, quod ajunt, ut ordiamur ovo, statim de Definitione sollicitos non esse decet. *Omnis enim*, ut serio pronunciat Eloquentiæ Patrens Cicero lib. 1. de off. *quæ à ratione suscipitur de aliquâ re institutio, debet à Definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo disputetur.* Definitio autem cum alia sit nominalis alia realis: Nos nominalem reali præmissam, quam paucissimis, siquidem animus nobis non est discursus verbales, sed reales facere, sumus proposituri.

§. II. Quanquam præsens malum propriâ ac genuinâ destituatur nomenclatura; tamen pro diverfo considerandi modo, variis, à variis, insignitur titulis. Aliis enim affectarum virginum colorem è pallido virescentem considerantibus, appellatur *χλωρωσις*, *χλωρασμα* à voce *χλωρ* quæ Hippocrati pallorem & viriditatem denotat, uti videre est II. Prædict. XXXIX. §. VI. Epid. II. 27. I. de Morb. Mulier. XL. 4. XLIII. 1. LI. 1. & 3. & multis aliis in locis, vid. etiam Galenus in Lexic. Hipp. ut &

Gorræus in Defin. Medic. Aliis intuentibus afflictarum corpora, quatenus speciem febricitantium, colore pallido, virium debilitate, pulsusq; frequentia, præ se ferunt, quamvis febris admodum raro coincidat, dicitur *Febris*, & quidem *alba*, ad imitationem Hippocratis, qui VI. Epid. sect. 1. 52. febres inter se coloribus differre scribit: *alia enim*, inquit, *rubicunda valde*, *alia valde pallida*, *alia livida sunt*. Aliis, secundū vulgatum Ovidii versiculum, *Palleat omnis amans, color hic est aptus amanti*; tum etiam, quod, hoc malo laborantes virginēs, in ea sint constitutæ ætate, ut amare, virumq; appetere incipiant, secum ponderantibus, *Febris Amatoria*, ut & *Virginea*, quia iis familiaris admodum, appellitari placet. Aliis, cum Jctero seu flavo seu nigro, affectū conferentibus, *Jcterus*, sive *Jcterica alba* vocatur. Aliis simpliciter *Pallor Virginum*: Aliis deniq; *Cachexia*, & in specie *Leucophlegmatia* virginum audit. Germanis dicitur *die bleiche Sucht*/ *die Mißfarbe*/ *die Farbe Sucht*/ *die weisse Jungfern Kranckheit*/ *das weisse Jungfern Fieber*.

§. III. Nobis verò cum Roderico à Castro, Senerto, Langio, Jonstono, Sebitzio &c. 1. receptissimo inscribitur titulo *Morbi Virginei*. Non, ac si hic affectus virginibus sit proprius, nullisq; aliis competat: sed quia virginibus maturis nubilibusq; sit magis familiaris, longeq; frequentius eas corripiat, quàm maritatas ac viduas. 2. cum pallidus, virescens, & lividus hoc in affectu color corpori viventi fœditatem aliquam inducat, insignitur nomine *Fædi virginum coloris* quem fœdum colorem pleriq; uno vocabulo *χλωρόσεως* exprimunt.

§. IV. Sed ne ambiguitas quædam lateat in vocibus, & eam eximamus. Per Morbum virgineum itaq; hic non intelligimus quemcunque in corpore virgineo ni-

neo nidulantem morbum, ut sunt v. g. odontalgia, debilitas ventriculi, similesque utrique sexui communes morbi, qui, quatenus corpus infestant virgineum, possunt nominari morbi virginei: nec intelligimus Melancholiam virginum, uteri strangulatum, Epilepsiam ex utero &c. qui generaliter ab Authoribus Morbi virginei, quatenus iis frequenter accidunt, vocantur. Sed, ut statim adjecimus, Fædos (cum pallore scil. virescentes ac lividos) virginum colores, per quos iterum non quasvis fædas decolorationes fugaces ac momentaneas, sed continuas ad aliquod tempus, imo diuturnas intellectas volumus. Et hæc de Definitione nominali dixisse sufficiant.

CAPUT II.
DE

DEFINITIONE REALI, ET
SYMPTOMATIBUS, HUNC AFFECTUM
COMITANTIBUS.

§. I. His, quoad *ὀνοματολογίαν*, seu Definitionem nominalem, prælibatis, subjungimus Definitionem Realem: in quâ verâ & perfectâ proferendâ, causarum & affectuum, hic concurrentium multitudo, multas parit difficultates, quas authorum, hæc de materiâ aliquid consignantium, in constituendo genere, diversitas adhuc difficiliore reddit. Hic enim reperies, qui affectum hunc, ut morbum strictè sic dictum considerantes, per intemperiem corporis frigidam describant. Hic audies, qui causalem daturi definitionem, per obstructionem vasorum circa uterum definiant. Hic leges, qui ad symptomata depravatæ nutritionis, tanquam speciem cachexiæ referant.

hic in-

Hic invenies, qui ad symptomata mutatarum qualitatum commodè referri posse statuunt. Breviter: hic experieris quot capita, tot sensus.

§. II. Nos quemlibet hic suo sensu abundare, permittentes, sequentem suppeditamus Definitionem, seu rectius Descriptionem. Morbus Virgineus est coloris naturalis in toto corpore, & imprimis facie, in pallidum, & ex pallido, virescentem lividumq; mutatio, ex humorum pituitosorum, aliaq; qualitate peccantium multitudine, à vasorum circa uterum obstructione seu angustia, proveniens.

§. III. Generis loco posuimus mutationem coloris naturalis. Hanc ad tertiam rerum præternaturalium classem, symptomata scilicet referri debere, cuiusvis, qui non plane hospes ac peregrinus in Medicorum institutis est, liquet. Ipsa namq; Definitio symptomatis, quod nempe sit affectus præternaturalis, qui morbis supervenit, eosq; tanquam umbra corpus, sequitur, ut habet Galen. diff. sympt. c. i. quam optime nostro affectui convenit. Symptomata autem cum non sint unius generis, sed vel actionis læsæ, vel qualitatum mutatarum, vel excretorum & retentorum, præsentem affectum ad qualitates mutatas referri debere, nemo non videt.

§. IV. Formalem rationem dant sequentia Descriptionis nostræ verba: quod scilicet coloris naturalis ac floridi mutatio fiat in pallidum, & ex pallido in virescentem lividumq;. Qua ratione differt ab Ictero tam flavo quam nigro, in quibus etiam mutatio coloris apparet; ast non in pallidum &c: Sed in flavum & nigrum. Peti quoque potest formalis ratio à causis, quod morbus virgineus pro causa, ordine generationis prima, semper agnoscat obstructionem vel angustiam vasorum circa uterum, hinc mensum, suppress.

suppressionem vel imminutionem. Qua ratione differt à cachexia simplici, quæ absque tali obstructione oriri potest.

§. V. Cum Symptomata, affectus comitantia, multum faciant, tum ad cognitionem meliorem ipsius morbi, tum etiam ad curatiorem ejus distinctionem ab aliis: placuit nobis symptomata, in hoc affectu communiter observari solita, in antecessum recensere. Sunt autem illa, præter mutationem coloris naturalis, universi corporis & crurum præsertim Lassitudo: totius Corporis mollities, laxitas, & frigiditas: Faciei, crurum & pedum præcipuè circa malleolos intumescencia, & inflatio: dolores in Ventre & in primis Hypochondrio tam dextro quàm sinistro varii, cum murmure & rugitu conjuncti: fastidium ciborum: Pica seu rerum insuetarum appetitus: Cardialgia cum gravitatis ac distensionis sensu circa regionem ventriculi: Nausea: Eructatio halituum acidorum & austerorum: Vomitus pituitosæ materiæ: Obstructiones viscerum: Respirandi difficultas, quæ augetur, quoties corpus movetur in primis concitatus, & sub ascensu: Palpitatio cordis, Arteriarum pulsus parvus & frequens: Febris inordinata & erratica: Animi deliquium: Dolores in lumbis & partibus utero vicinis, menstrua purgatione instante: Suppressio menstruorum fluxus: Alvi adstrictio: Urina cruda, aquea, raro crassa turbidave: Capitis dolor gravativus: Somnus profundus, & continua ad somnum propensio, quem tamen ob dolores capitis capere vix possunt.

§. VI. Præcipua hic recensuimus Symptomata, quemadmodum & à præcipuis Autoribus annotata legimus, & ipsi in tribus diversis puellis, unaque vidua, hoc affectu laborantibus, observavimus. Notandum verò, non

omnia in omnibus eodem modo reperiri, sed alia in his, alia in aliis, & nunc plura, nunc pauciora, nunc graviora, nunc leviora, pro individuorum diversitate, humorum constitutione varia, variisque partibus, quæ afficiuntur.

CAPUT III. DE SUBJECTO.

§. I. Postquam jam ipsam definitionem, & primaria in hoc affectu symptomata observabilia consideravimus, ordo requirere videtur, ut causas tam proximas, quam remotas, ex iis, concatenatâ ratione deducamus. Verum antequam illas aggrediamur, Subjectum hujus affectus, à quo, tanquam fonte & scaturigine, omnia hæc mala in univèrsum derivantur corpus, in antecessum demonstrare, haut inconsultum judicamus, siquidem secundum Galenum l. i. de loc. Affect. cap. i. multum refert, locos affectos cognoscere, namque pro locorum differentia, curandi ratio quoque differt.

§. II. Subjectum minus principale constituimus totum corporis habitum, & præprimis faciem. In toto enim corpore teterrimus ille pituitæ que analogus hospitatur color, qui se nullibi citius, quam in facie, aëri & visui præ aliis omnibus partibus exposita, cuteque insuper tenuiore & molliore investita, prodit. Ubi notandum: nos, per totum corporis habitum, hic intelligere partes, quæ primo oculis incurrunt, cutem nempe cum instrata cuticula, etsi internas non plane excludamus, siquidem hoc morbo laborantium virginum linguam, gingivas, & totam oris cavitatem ex rubro in pallidum & lividum colorem mutatur.

mutatas vidimus. Unde etiam reliquos musculos atque viscera, si non æqualiter, aliquo modo saltem mutata esse, quamvis asseverare non audeamus, tamen colligimus atque credimus, donec forte felix quædam experientia melius edoceat.

§. III. Subjectum vero Principale, sine cujus cognitione, neq; causæ satis intelligi, neq; præsidia accommodata debite adhiberi & præscribi possunt, est Uterus: quod ex antecedente menstruorum fluxus suppressione abundè pater. Debet quidem naturaliter, omnes ad partes propulsus per arterias sanguis, redire per venas ad cor, nullus autem excerni: ast in fœminis, quibus à pubertate ad principia usq; senectutis, quamdiu fœcundæ sunt, singulis mensibus, nisi uterum gerant, naturaliter evacuari quædam portio sanguinis per uterum debet, si non excernatur, sed menstruus ille fluxus vel deficiat vel parcius fluat, vel plane supprimatur, infinita excitantur symptomata, uti id ipsum testatur Aphoristes *V. Aph. 57.*

§. IV. Omissis autem plurimis in uteri fabrica observandis partibus, illas saltem recensebimus, quæ faciunt ad nostrum propositum, hoc est, dicemus de vasis: Arteriis puta, & Venis uterinis, in hoc nostro affectu, secundum plerorumq; autorum sententiam affectis. Habet verò uterus in utroq; latere vasa sanguiflua quamplurima, quæ omnia ortum trahunt, partim à præparantibus vulgo dictis vasis, hæc enim non tota feruntur ad testes, sed portio illorum magna ad fundum uteri, portio ad tubas pergit: partim ab hypogastricis ramis, qui uteri cervici & fundo plurimos concedunt surculos. Sunt autem Arteriæ, in utero, multo quam venæ numerosiores, uti observavit Cl. Harvæus Exercit. 65. de Generat. animal. Mihiq; Excell. D. Johan. van Horne Anatom. & Chirurg. in Academia Lugdu-

no Batava Prof. Publ. celeberrimus, Præceptor meus singulari honoris & amoris cultu devenerandus, in puella quadam Anno 1669. die 5. Martii publice dissecta, demonstravit. Notabilis quoq; est anastomosis arteriæ spermaticæ descendens, & arteriæ hypogastricæ per latera colli ascendens, quæ, dum ascendit, serpentino ductu est inflexa, arteq; vaginæ uteri lateribus agglutinata. Unde decepit multos post Laurentium, qui lib. VII. cap. 9. Hist. Anat. existimat, hunc esse meatum, per quem seminis materia, in gravidis, ad collum profunditur. vid. Van. Horne in Prodromo suarum, circa partes generationis in utroq; sexu, observationum.

§. V. Per hæc jam recensita vasa, arterias & venas uterinas, sanguinem, qui singulis mensibus, in justâ ætatis ac conditionis fœminis excernitur, expurgari, Veterum est opinio: A quâ non facile discederemus, nisi circulatio seu circuitus sanguinis, tubuli vasorum in uteri cavitate penetrantes, venarumq; valvulæ, hoc officium solum arteriis, nequaquam venis, tribuendum suaderent, & quidem.

1. Quod Circuitum sanguinis concernit: docet ille, per arterias omnem sanguinem, à centro seu corde, ad peripheriam sive totum corporis habitum, omnesq; partes, propelli: Per venas verò, à partibus iterum ad cor reduci. Quod & in hisce circa uterum vasis locum habere, experimento probabimus. Sume canem fœminam vivam, infimum ejus ventrem aperi, venas uterinas liga, & videbis ligatas venas, uterum versus maximè intumescere, versus cor verò detumescere. Fac & idem in arteriis, & contrario modo se habere experieris.
2. Ad Canales sive tubulos in uteri substantiam exsculptos, quod attinet, inquit Riolanus in Animadv. ad Bauhin. p. 123. Sanguinem à partibus infernis, juxta veram cervicem, in partes

supere-

superiores distribui, per canales & tubulos intra uteri substantiam exculptos, quod & Bartolinus affirmat. Verum tubulisti quid sint, omnes Cl. vander, Linden, Medic. Phys. c. 7. art. 10. §. 105 inquit, *disceptant: nemo di it.* Ratio me, addit, *dubitare non sinit, esse quorundam vasorum ad collum uteri peringentiū propagines.* Ratio est, quod *nusquam natura sanguinem, nisi in propriis conceptaculis, venis arteriisq; vebat.* Ac propterea neq; dubito, primò, *Arterias esse, secundo, arteriarum extrema esse, quæ usq; ad internam superficiem penetrant, & ibi biantia faciunt, ut admodum foraminulentus interior uterus videatur, imprimis tunc cum menstruus sanguis vel ibit vel ibit.* Hanc Lindani ratiocinationem experimento quodam, non ita pridem à me factò, verificabimus. Canis prægnantis ventrem & uteri alterum cornu dissecuimus, alterum foetum cum involucris, secundinis suis, ab utero separavimus, tuncq; beneficio siphonis tubulati, spiritum urinæ coloratum in arteriam quandam ad uteri cornua tendentem, maximèq; visibilem immisimus, cujus pars aliqua, & quidem magna, in venas migrabat; pars verò per ipsam foraminulentam uteri substantiam, & cotyledones, in cavitatem ejus exstillabat. Idem & cum venâ quadam uterina tentavimus, sed ne guttam quidem, vel in arteriam, vel uteri cavitatem, adigere potuimus. 3. Quod ad valvulas venarum. Quandoquidem, ut modo asseruimus, liquori in venam injecto, nullus concedebatur transitus, vel in arteriam vel uteri cavitatem: hinc cum Cl. Lindanò l. c. quærerem, quid obstat liquori, quo minò è venis in arterias transire queat? an valvulæ? & Responderem cum eodem, hoc mihi verò simillimum esse. Si ergo valvulæ; utiq; & eandem, cum reliquis venarum valvulis, structuram & posituram habebunt, eruntq; versus cor patulæ, versus uterum vero clausæ.

§. VI. Uti vero ex hisce jam adductis Experimentis ac Rationibus, Autoritate suffultis, quilibet, sanguinem menstruum per arterias tantum, non venas expurgari, colligere potest, ita ex iisdem, ut in viam revertamur, & solas arterias, in suppressione mensium, nostroq; affectu, primario affectas judicamus. Venæ enim si obstruantur, nisi arteriarum obstructio simul concurrat, menses minimè retinere, circuitum verò sanguinis impedire possunt. Reliquas verò partes, uti sunt caput, pulmo, cor, ventriculus &c. quæ nullo alio modo hic afficiuntur, quam quatenus à sanguine, propter menses retentos, eiq; iterum permistos, vitiato, ad functiones suas depravate obeundas disponuntur, secundarii subjecti vices sustinere sentimus.

CAPUT IV.
DE
CAUSA PRIMA, ET IMMEDIATA SEU PROXIMA.

§. I. Vera causarum enodatio, quantum faciat ad morbi cognitionem, jam olim Hippocrates demonstravit, quando I. de Morb. Mul. LXXXVII. 45. scribit: *οι ιατροι ἀμαρτάνουσιν ὅσα ἀτυχεῖως πυνθανόμενοι τὴν πρόφασιν τῆς νόσου.* *Medici peccant non exactè causam morbi percunctantes.* Quo enim perfectius & accuratius Medicus morbi causam cognoscit, eo felicius, tutius, ac jucundius medicamenta, morbo & causæ morbificæ contraria, applicare potest. *εἰ γὰρ, inquit Hippocr. lib. de Flat. II. 4. τις εἰδῶν τὴν αἰτίαν τῆς νοσήματός οἶός τ' ἀνείη πρὸς φέρειν τὰ συμφέροντα τῶν ἐν τῷ σώματι, ὅκ τῶν ἐναντίων ἐπιστάμενος τὰ νοσήμα-*

ὑπόματα Si quis causas corporis affecti probe cognoverit, potens est valde, ea adferre, quæ corpori commodent, nimirum contraria corporibus morborum natura perspecta. Quapropter & nos, Præceptoris nostri præceptum observantes, rectissime de causis solliciti erimus.

§. II. Causam verò ordine generationis, pro ut rectè loquitur Sennertus, Prax. l. 4. p. 2. f. 3. c. 2. Primam cum eodem facimus Mensium suppressionem, seu impeditam sanguinis menstrui evacuationem, à vasorum circa uterum p. n. obstructione vel angustia factam. Sagax namque ac provida natura, quæ in superfluis non abundat, nec in necessariis deficit, ut dicit Philosophus, cum inspiceret, sanguinis in sexu muliebri plus elaborari, quam ad nutritionem ejus requireretur, vacuationem quandam, tanquam naturale remedium, instituit, quo per certas periodos singulis mensibus, per vasa uterina ipsumq; uterum, superfluum hunc sanguinem mulieres expurgarent. At si accidat, præter naturæ institutum, purgationes has menstruas, propter vasorum uterinorum angustias vel obstructions, retineri: multæ pravæ ægritudines, multaq; prava symptomata generantur, uti præter Hipp. dictum lib. de Genitur. VII. 8. præsens affectus, à menstrui fluxus vel totali abolitione, vel imminutione exordium sumens, satis demonstrat.

§. III. Accidit autem Virginibus sæpissimè, quando tributum lunare primum solvere debent, quod ab aliis citius, ab aliis tardius, à plerisq; circa annum decimum quartum exigitur, ut sanguini menstruo, ad uterum, commoto, propter vasorum uterinorum vel omnium, vel plerorumq; nativam angustiam, via ac transitus denegetur, unde à mensibus stagnantibus, hinc propter avolutionem spirituum acidioribus redditus, & sanguini universo iterum permis-

permittis, eundemq; insufficientibus, tota massa sanguinea vitatur ac impurius redditur: à qua sicut nutritio vitata producitur, partium omnium, ad sanguificationem quomodocunq; concurrentium, functiones depravantur, & ad humores pituitosiores producendos disponuntur; ita saliva, succus pancreaticus, lympa, cæteri; in corpore humores, ob insufficientiam & impuritatem spirituum, acidiores, austeriores, ac crassiores redduntur, qui sanguini pituitoso iterum commisti, & cum eo ad totum corporis habitum detrusi, foedos illos in corpore foeminino colores, reliqua; symptomata efficiunt.

§. IV. Accidit etiam aliis foeminis ac virginibus vasorum circa uterum obstructio, hinc sanguinis menstrui suppressio, ab humoribus crudis, pituitosis, viscidis, crassis, & acidis in corpore præexistentibus: qui, dum natura eos per vasa uterina è corpore eliminare studet, propter nimiam visciditatem & crassitatem, vasa eadem obstruunt, nec sequuturo sanguini vitioso transitum concedunt. Unde vitiosi humores, unâ cum sanguine menstruo, in corpore retenti, & ad partes sanguificationi inservientes delati, citius hunc affectum producere valent.

§. V. Causam verò Immediatam seu proximam hujus affectus, in descriptione nostra, posuimus humorum pituitosorum, aliaq; qualitate peccantium, copiam. Tales enim totius corporis vel partium colores sunt, quales humores in eas influentes, *Unde ex apparente*, ut dicit. Cl. Sennert. Instit. l. i. p. 3 l. 2. c. 7. *extra colore, de humoribus in corpore dominantibus iudicium facere possumus*: & ut in Jctero flavo totum corpus colore flavo tingitur, ob bilem flavam cum sanguine in totum corpus effusam: ita hic in præsentia affectu, pallido colore, ob pituitam viscidam cum sanguine in totum corporis habitum delatam ibidemq;

demq; hærentem, concludimus. Quod etiam ex Senibus, Cachecticis, & Leucophlegmaticis, qui ob pituitæ prædominium pallent, apparet.

§. VI. Hunc pallorem augent humores acidi & austeri, quod testatur Cl. D. Franc. de le Boe Sylvius Medicinæ Practicæ in Academ. Lugd. Batav. Prof. Publ. Patronus ac Præceptor meus optimè meritus, lib. I. Prax. Med. cap. 34. §. 86. quando dicit. *Pallor accedit corpori univ erso ratione acidi dominium ubiq; nacti, accedente inprimis pituitæ glutinosâ, acidi emulâ & yocia.* Tales verò humores acidios in nostro affectu peccare, præter symptomata, cap. 2. §. 5. recensita, etiam Juvantia & Nocentia satis arguunt.

§. VII. Hi ipsi humores acidi in corpore abundantes, bilem flavam, seu in intestinis, seu sanguine ejusq; sero, seu alibi repertam, corrumpunt: colorem ejus flavum in viridem convertendo, unde postmodum taliter corruptibilis, cum sanguine pituitoso, ad cutem delata, eandem simili colore tingit. Hoc ne dixisse saltem, sed & probasse videar, en Experimentum hac de causa institutum. Fratris mei natu minimi, non ita pridem ictero flavo laborantis sanguinem, suam sponte è naribus profilientem, excepi, aëri exposui, serum planè flavum in magna copia supernatans à cruore separavi, eiq; aceti aliquantulum affudi, quod ipso serum incrassatum & in colorem viridem mutatum fuisse: Cruorem verò in patina restitanti, cui similiter acetum instillavi, præter nigrum, quem induebat, colorem in superficie obscure virescentem ostendisse, asseverare possum.

§. VIII. Eosdem humores acidios, quatenus sanguinem ad superficiem corporis detrusum coagulant, seu plus debito incrassant, lividi coloris causam esse, ex contusionibus, in quibus sanguis extravasatus & coagulatus; lividitatis

C

tatis autor est, colligimus: nec non ex eo, quod aliquando Lugduni Batav. accidisse memini, quando cachecticæ cuidam mulieri, colore plumbeo fermè tinctæ, è medianâ dextri brachii apertâ, sanguis coagulatus & in grumos collectus eliciebatur.

§. IX. Hi ipsi jam nominati humores, quibus serofi à quibusdam adjiciuntur, prout, majore vel minore quantitate, qualitate, ac prævalentia peccantes, cum sanguine ad cutem partesq; externas deferuntur, majorem vel minorem coloris producunt mutationem. Hinc est, quod alię, decumbentes hoc morbo, aliis sint multo discoloriores: Hinc est quod alię palleant tantum, alię verò præter præpollentem pallorem, viridem simul seu lividum monstrent colorem.

CAPUT V.
DE
CAUSIS MEDIATIS SIVE
REMOTIS.

§. I. Causas Mediatas, quæ ad productionem & accumulationem humorum pituitosorum & acidorum multum conferre, & morbosum apparatus excitare solent, ut brevissimè perpendamus, ordo jubet. Desumuntur verò illæ à Rebus naturalibus, non naturalibus, & præter naturalibus. Inter Res naturales occurrit, Temperamentum. Quæ enim temperamentum habent frigidum & humidum, phlegmaticum alias seu pituitosum dictum, omnium facillime hoc malum incurrunt.

§. II, Inter Res non naturales considerari meretur I, Aër. Hic duplici modo corpus nostrum afficere, & vel
ore at

ore attractus, vel per poros cutis admissus lædere solet. Accusatur verò in nostro affectu frigidus & asper, qualis borea spirante sentitur, præsertim si pluviosam humiditatem conjunctam habeat, is enim pituitam auget viscosam, & acidum acrius reddit, qui effectus certiores sunt ac graviores, corporibus non satis contra penetrantissimi aeris injurias munitis & tectis, præsertim si dum calent ac sudant, iis sese exposuerint.

§. III. 2. Alimenta, tribus Ea vero modis hic peccant quantitate scil. qualitate, & assumendi modo. Cibi enim nimia quantitate ingesti, non ipsum solum ventriculum gravant; sed ob fermentationem minorem ac depravatam, humores pituitosos, viscidos ac tenaces producant. Idem efficit peccans alimentorum qualitas, si quis utatur cibis, aut difficilis fermentationis, carnibus fumatis, piscibus item fumo vel sole exsiccatis, aut humores pituitosos ac acidos augmentibus, piscibus marinis, pedibus & extremis animalium, acidis aut acido conditis, fructibus horariis pyris, pomis &c. præsertim immaturis. Quo etiam facit modus assumendi perversus, quando priori nondum concocto aut satis fermentato, novus assumitur cibus, unde fermentatio turbatur & humores pravi quam plurimi generantur. Potus similiter hic locum sibi vendicat, iisdemq; modis peccat. Huc pertinet: quod Virgines nonnunquam, ut palleant, & amatoribus, ut stolidè sibi imaginantur, placeant, tritico alioq; frumento crudo, aut rebus ad nutriendum ineptis, cretâ scil. terra, calce, & similibus, ad incrassationem humorum multum facientibus, vescantur vid. Sennert. I. c.

§. IV. 3. Motus & quies. Hæc si excedant, huc non parum conferunt: motu enim nimio humores plus debito a-

gitantur, & Spiritus animales absumuntur : Quiete verò humores pituitosiores & crassiores redduntur.

§. V. 4. Somnus & Vigilia. Somnus nimius pituitæ in corpore collectionem promovet, quatenus non modo plurima excrementa retinentur, verum etiam spiritus torpidiores & hebetiores producuntur. Vigiliæ verò nimix, spiritus animales consumendo ac dissipando, aciditatem humorum augent.

§. VI. 5. Excreta & Retenta. Culpatur hic præprimis suppressio aut imminutio fluxus menstrui, is verò quomodo humores pituitosos acidosve efficiat, superiori capite satis demonstratum. Aliæ etiam evacuationes consuetæ, & interceptæ multum ad humores acidiores præstandos faciunt.

§. VII. 6. Animi tandem pathemata. Ex quibus scilicet Mœstitia, Tristitia, & sollicitudo perseverans, nec non Terror, ad humorum acidorum, austerorum, ac pituitosorum generationem ansam præbent, ut & Amor, qui secundum Domin. Panarol. Jatrologism. pentac. 3. obs. 14. scæpissimè hujus mali causa est, quanquam non per se, sed propter mœstitiam, tristitiam, & vigilias sibi plerumq; conjunctas, ut ipse fatetur, hunc affectum causari putem. Unde Sanctorius Medic. Static. sect. 7. Aph. 16. dicit: *In meditationibus venereis cum mœstitia, excrementorum perspirabilem portio crassa retinetur, quæ, evolante tenuiore, adhuc crassior & frigidior fit: hæc si colligatur, serè invincibilem inducit frigiditatem in capite, palpitationem curatu difficilem in corde vel aliis membris.*

§. VIII. Tandem succedunt Res præternaturales, quales sunt omnes affectus p. n. sive sint morbi, sive causæ morbificæ, sive symptomata. Tales vero sunt viscerum, alimentorum coctioni ac depurationi dicatorum, intemperies

peries frigida & humida, uterus frigidior ac imbecillior, Obstructiones in visceribus, Succus pancreaticus, saliva, ac lymphæ, acrimonia acida, pituita verò viscositate ac lentore vel simul vel seorsim peccantes &c. Et hæc de causis remotis seu mediatis sufficiant.

CAPUT VI. DE CAUSIS SYMPTOMATUM.

§. I. Antequam progrediamur ulterius; unum alterumvè è superius recensitis symptomatibus, Morbo Virgineo jungi solitis, planius & per suas causas lubet exponere. Lassitudinem itaq; universi corporis, & præprimis pedum, deducimus à sanguine pituitoso viscido acidoque: ex sanguine namq; ita vitiatò pori cerebri occluduntur, vel plus justo coarctantur, unde spiritus animales paucocopia, & quidem magis crassi ac feculenti in cerebro seceruntur, hinc minus fluidi poros cerebri lentè perreptant, & segnius insufficienterq; in organa motoria influunt, unde universi corporis lassitudo. Quam à sanguine viscoso, acidoq; lentè per partes, & quidem à corde remotissimas, uti pedes, circulato, valdè augeri persuasum habeo.

§. II. Totius corporis mollities & laxitas fit ab humorum crudorum ac pituitosorum in corpore abundantia. Frigiditas verò ex nulla alia causa, quam ab acido & pituita, & quod pituitam attinet, probant hoc omnes affectus pituitosi, pituitam pro primaria causa agnoscentes. Si quis etiam considerat ætates, observabit istos homines, qui versantur in ultima ætate, longe frigidioris esse temperamentum, quam qui in secunda & prima. Quia in ultima

ætate, pituita præ aliis humoribus in corpore nostro dominium habet, non item in secunda & prima. Acidum verò inducere frigus, hinc inde in Prax. sua Med. demonstravit fidelissimus Præceptor meus D. Sylvius, unde lib. 2. cap. 34. §. 83. dicit: *Frigus in corpore qui ratiocinatione solidâ & catenatâ aliunde, quam ab humore acido deducet in homine, non parum me rapiet in sui admirationem, postquam in continuâ & sollicitâ aliquot lustrorum praxi, & omnium externarum causarum observatione laboriosâ, nihil reperi hæcenus in rerum naturâ, quod manifestè Frigus pariat in homine præter Acidum, & quicquid de acido participat.* Hi igitur humores pituitosi & acidi sanguine admisti, ad cor delati, exinde per arterias eum sanguine quaquaversum propulsi frigiditatem causant.

§. III. Faciei, Crurum, ac Pedum intumescitiam, ab humorum pituitosorum ac viscidorum cum sanguine ad habitum corporis delatorum, & in facie, aëri frigidiori magis exposita, pedibusq; à corde, caloris fonte, longè distantibus, constrictorum & hærentium abundantia deducimus.

§. IV. Dolores in ventre, & imprimis hypochondrio tam dextro quam sinistro varii, cum murmure & rugitu conjuncti oriuntur, & quidem Pungentes ac Lancinantes ab humore pancreatico acidioris ac austeriore in intestinum duodenum effuso. Fixi à pituita viscida in intestinis coexistente. Distendentes à flatibus halitibusvè ex pituita viscida, per effervescentiam succi pancreatici acidioris & bilis vitiatam, in intestimo tenui rarefacta, & vel intestina sola, vel simul abdomen distendentibus, qui halitus & flatus huc illuc libere divagantes, murmure ac rugitu ventris sese nonnunquam manifestant.

§. V. Fastidium ciborum proficisci arbitramur ex humo-

humoribus pituitosis in ventriculo plus minus collectis, ipsumque fermentum obtundentibus, & halitibus, propter succum pancreaticum austeriorem, austeris ad ventriculum elevatis.

§. VI. Pica seu rerum insuetarum appetitus, in quo carbones, cineres, creta, calx, terra, lutum, cespites, corium, & nescio quid non apperuntur, à fermento ventriculi, ex humoribus acidis vel austeris, depravato, commode deduci posse statuimus.

§. VII. Cardialgia cum gravitatis ac distensionis sensu circa regionem ventriculi ab humoribus acidis dependet, humores enim acidi halitus acidos & acres ad superius ventriculi orificium mirrentes, pungendo in eo dolores creant, & quando copia simul peccant, ventriculum distendunt: Si vero unà cum humoribus halitibusve acidis pituita in ventriculo adundet, gravitatis sensus adest.

§ VIII. Nausea, & Vomitus materiz pituitoso acidæ, originem trahunt ab humoribus acris, acidis, & pituitosis, inferius orificium ventriculi rodendo ac mordicando ad perversam sui contractionem iucitantibus. Nausea enim & Vomitus gradibus tantum differunt, nausea à leviori, vomitus à graviore causâ dependet, cum omnem vomitum nausea præcedat. Talem vero materiam pituitoso-acidam aliquoties ab ancilla Chlorosi laborante & anno 1668. diei Junii in Nosocomium Lugd. Balav. delata, per vomitum excretam esse, mecum omnes qui præsentibus fuerunt testari possunt, quæ etiam, antequam vomebat, halitus acidos ac austeros sæpissimè eructabat.

§. IX. Obstructiones in visceribus ab humoribus pituitosis & acidis deducendas esse, neminem negaturum facile existimamus, qui secum considerat, omnes, pleras-

plerasque saltem obstructions gigni à sanguine pituitoso, seu ab austero vel acido plus debito inerassato, inque extremis vasorum coagulato.

§. X. Respirandi difficultas debetur humoribus pituitosis & acido-austeris, qui partim in ipsam arteriam asperam pulmonumque bronchia depluunt & angustiam diversam in iis producunt, partim cum sanguine ex dextro cordis ventriculo, ad pulmonum vasa ipsorumque parenchyma spongiosum deferuntur, in iis obstructions vel coarctationes componunt, ipsorum explicationem non minus ac complicationem impediunt, sicque Dyspnæam pariunt; quæ augetur quoties corpus movetur concitatus & sub ascensu, tum enim, præterquam quod sanguis impetuosius moveatur, ex humoribus pituitosis etiam halitus & vapores, respirationem difficilius reddentes, at tolluntur.

§. XI. Palpitationem cordis ab humoribus pituitosis, viscidis & acidis oriri, probamus Authoritate Cl. D. Sylvii qui Prax. Med. l. i. c. 35. §. 7. scribit: *Examinatis proinde, expensisq; iis, que tum Ego in Ægrotis, cordis palpitatione laborantibus, observavi, tum ab aliis Medicis notata vidi, judico, palpitationem hanc ut plurimum ortum suum habere ab humoribus flatibusvè multum viscosis, ac simul acerbis, ad cordis ventriculos delatis, & in ipsis hærentibus, atque ipsum ad inordinatam inequalemque sui contractionem continuò irritantibus.*

§. XII. Arteriarum pulsus parvus fit ab humoribus pituitosis ac acidis cum sanguine ad cor transportatis, à quibus sanguinis rarefactio debita impeditur, quam sequitur pulsus parvus. Frequens verò pro causa agnoscit acrimoniam acidam in sanguine auctam cor & arterias ad sui contractionem crebro vellicantem. Sic enim Sylvius
Prax.

Prax. Med. l. 1. c. 27. §. 4. *Causa pulsus præter naturam frequentioris est quodlibet acre, nunc acidum, nunc lixivioso-salsum, nunc muriatico-salsum, per venas una cum sanguine ad cor propulsum, atque internè cordis parenchyma mordicans.*

§. XIII. Febris inordinata ac erratica, quam hætenus in nulla, hoc morbo afflictæ, mihi videre contigit, quomodo esse possit comes hujus affectus, nisi, ut vult D. Sylvius, in ipso pulsus præter naturam frequentiore essentia omnium febrium ponatur, hætenus satis præhendere non possum.

§. XIV. Animi deliquium, quod ex præcipiti virium lapsu & pulsus minori ac languidiori innotescit, adscribendum venit humoribus viscido-pituitosis & acidis, massam sanguineam incrassantibus. Hi enim humores impediunt, quo minus sanguis, debitam in corde rarefactionem nanciscatur, unde postmodum pulsus minor & languidior, viriumque omnium lapsus sequitur. Reliquorum adhuc restantium symptomatum rationes & causas expendere, vix opere pretium esse censeo, cum ex hætenus datis easdem eruere sit proclive.

CAPUT VII. DE DIFFERENTIIS.

§. I. Etsi ex supradictis satis perspicere quis posset, quænam hujus affectus essent Differentiæ; ordo tamen, à Medicis receptus, quo servetur, breviter eas hisce complectimur. Desumuntur verò illæ à *Genere; habito respectu* 1. *Coloris*, ubi alio morbus virgineus est intensior, cum majori corporis de-

D

fœda-

fœdatione, alius remissior cum minori corporis fœditate. 2. *Generationis*, alius sensim ac lente, alius verò subito ac cito invadit. 3. *Durationis*, alius recens qui adhuc est in fieri, alius inveteratus seu factus. 4. *Symptomatum*, alius gravissimis ac multis, alius mitissimis ac paucis stipatus est symptomatibus.

§. II. Desumuntur etiam Differentiæ à *Subiecto*, & tum alius est universalis, qui plerasque universi corporis partes occupat: alius Particularis, qui unam saltem alteramve corporis partem obsidet.

§. III. Desumuntur tandem etiam à *causis* tam proximis, quàm remotis naturalibus, nonnaturalibus, & præternaturalibus. Tot enim sunt differentiæ hujus affectus, quot habentur causæ.

CAPUT. VIII. DE SIGNIS DIAGNOSTICIS ET PROGNOSTICIS.

§. I. Quo pacto, quibusve signis Virginei morbi præsentia dignosci possit ac debeat, ex loci affecti descriptione, & symptomatum concurrentium enumeratione, superius propositis, clarissimè elucet, cum omne omnino symptoma habeat rationem *σφαις*. Sunt a. inter illa quædam huic affectui propria, nempe color totius corporis & præprimis faciei pallidus & cum pallore lividus ac subviridis, ut & Suppressio aut imminutio menstrui fluxus, quæ huic affectui semper adherent & ab ipso sæparari nequeunt, & illa hic nominasse sufficiat.

§. II. Signa Prognostica sunt I. Ratione Salutis & Mor-

& Mortis. Morbus Virgineus quamvis in principio periculofus non fit, fucceffu tamen temporis, cum nobiliffimæ variarum partium functiones lædantur, redditur periculi plenus, Quod tamen periculum, prout major minorque eft caufarum intentio, ac fymptomatum plurium vel pauciorum, leviorum vel graviorum concursus varius, variat. Quo enim humores pituitofi ac acidi, hunc affectum producentes, funt pituitofiores, glutinofiores, acidiore, acerbiores, ac aufferiores, eo pejorem significant affectum: quo verò magis ab illa glutinofitate & aufferitate recedunt, eo leviozem. Sic etiam quamdiu Animi deliquium, Cordis palpitatione, aliaque gravia fymptomata non adfunt, benè fperandum, quæ fi accedant, malè.

§. III. 2. Ratione Longitudinis & Brevitatis: Morbo Virgineo fi in tempore, antequam altas egit radices, occurratur, brevis fit: è contra verò, fi fit inveteratus, & obftructions contumaces conjunctas habeat, non nifi longo tempore curatur. Item, qui ex aliquorum faltem, non omnium, vaforum uterinorum obftructione, hinc diminuto menfium fluxu oritur, breve faltem ad curationem tempus requirit: Longum verò, qui ex omnium obftructione, hinc totali fuppreffione provenit.

§. IV. 3. Ratione modi eventus. Bonus affulget eventus, fi menfes jufto tempore & quantitate fluere iterum incipiant: Nec non, fi virgines viro nubant, conjugalisq; vitæ ac cohabitationis indulgent licentiæ. Malus contra affulget eventus, quando in hydropem, ut fæpiffime fit, degenerare incipit; item quando humores ut inquit Sennert. l. c. caput petunt, feminasq; ad infaniam addigunt. In tabem aut atrophiam raro terminatur, & quando terminatur, malus eft metuendus eventus.

CAPUT. IX.
DE
CURATIONE EX FONTE CHI-
RURGICO DESUMPTA.

§. I. Cognito jam ipso affectu, ad ejus curationem ut properemus necesse est. Sciendum verò si ulibi certè hic observandum accuratè aureum illud, disticho sequenti, inclusum præceptum:

*Principiis obsta, sero Medicinam paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.*

Nisi enim in principio subveniat Morbo Virgineo, non raro ille sensim tam pertinax rebellisq; fit, ut serò tantum, nec nisi longo tempore curari possit. Quapropter Virgines monendæ sunt, ut in tempore, quam primum incipientis Morbi Virginei signa se manifestant, in colore faciei mutato, mensiumq; suppressione, sibi prospiciant de bonis remediis. Alias, si malum hoc, ut est in proverbio, negligatur in herba, mox altæ & eradicatu difficiles agere solet radices, quas postmodum non nisi magno labore superare licet.

§. II. Consistit autem omnis Morbi Virginei curatio 1. In humorum pituitolorum correctione. 2. acidorum emendatione. 3. Utrorumq; copia peccantium evacuatione. 4. Obstructionum in variis partibus, vasis præprimis uterinis, sublacione. 5. Mensium provocatione. 6. Urgentium symptomatum mitigatione, & 7. tandem Convenienti regimine diætæ. His omnibus ut fatis fiat, haurienda erit materia auxiliorum ex tribus usitatis fontibus: Chirurgico, Pharmaceutico, & Diætetico.

§. III. Fons

§. III. Fons Chirurgicus exhibet inprimis Venæ sectionem, quam, cum omnes fermè Autores practici, Experientia forsan ducti, commendant: nec nos rejiciemus. quamvis ancillam cujus superius cap. 6. §. 8. mentionem fecimus, absque ulla sanguinis per venam educatione plenarie curatam ac restitutam viderimus: imo sine ullo successu hic Rostochii in puella quadam, hoc morbo correpta, venæ sectionem adhibitam fuisse observaverimus. Admittimus proinde præparcam sanguinis missionem in principio & quando malum adhuc recens est. Tum enim propter menses retentos, & ipse sanguis, & humores reliqui in corpore augentur, ab auctis humoribus vasa plus debitò implentur, quæ distensio ac impletio Venæ sectione quam optime solvitur, sicque humores cacochymici in sanguine peccantes minuuntur, vasorum ac viscerum depletio ac referatio feliciter acceleratur, sanguiniq; liberior conceditur motus & agitatio. Quando verò malum est inveteratum, ac humores pituitosi, acidi, cacochymici nimia quantitate peccant, venæ sectio non est instituenda, ne una cum cacochymia sanguis laudabilis adhuc in minima quantitate restans educatur. Si verò interdum, sua ore Botallo, de Curat per Sang. miss. cap. 8. & Walæo method. med. p. m. 72. à Medico tentanda: cum eodem Walæo moderatè per *σπινθηριον* s. per frequentatas repetitiones instituendâ esse judicamus: intermissis scilicet medicamentis alterantibus & confortantibus. Tundenda vero, in quibus vires adhuc sunt integræ, vena secundum aliorum sententiam brachii, secundum plerorumq; pedum.

§. IV. In debilioribus, aut iis, quæ à Venæ sectione abhorrent, ejus vicem supplere possunt Cucurbitulæ cum scarificatione, humores in cute contentos, sanguinemque

nemq; sensibilibus eductes, tum etiam ut vult Galen. 13. Method. Med. cap. 19. menstruorum fluxum promoventes, si inguini aut pubi, eo tempore, quò menses instant, affigantur: apponi præterea cruribus, lumbis, & brachiis possunt.

§. V. Non parum auxilii hic præstant Frictiones sicca & humida, manibus aut linteis asperis instituta, ab iis enim cutis spiracula aperiuntur, humores noxii insensibiliter è sanguine eliminantur, & superfluum corrupti sanguinis corrigitur. Revocari hic quoq; in usum possunt Balnea, inunctiones, suffitus, quorum materiam fons pharmaceuticus suppeditabit. Funiculi etiam hoc in affectu cruribus applicati à quibusdam commendantur.

§. VI. Chiruriam Infusoriam Cl. D. Joh. Dan. Majoris in Academia Kylonensi P. P. celeberrimi, aut Clysmaticam novam D. Elsholzii, quando scilicet per apertam venam, immisso tubulo, mediante siphone, liquor aliquis nutriens, alterans, cardiacus, aut purgans injicitur, qui ad cor transiens, & deinceps arterias universumq; corporis habitum perambulans, eosdem producit effectus, sed breviori tempore, ac si ore haustus in ventriculum demissus fuisset, hic in præsentis nostri affectu locum habere posse non inficiamur. Transfusoria verò Chirurgia, ubi sanguis ex arteriis unius animalis transfunditur in venas alterius animalis, utrum hic etiam administrari queat; cum illius utilitates ab aliis ei adscriptæ, ab aliis in dubium vocentur, uti patet ex Ephemerid. Eruditor. anni 1668. nec asseverare nec pernegare possumus,

CAPUT.

CAPUT VI.
DE
CURATIONE EX FONTE
PHARMACEUTICO DE PROMPTA.

§. I. Fons Pharmaceuticus, medicamentorum generosissimorum promptuarium largissimum, varia ex penu suo subministrat medicamenta, quorum beneficio humores pituitosos non modo & acidos corrigere, & correctos, si copia peccent, evacuare, sed insimul obstructions variarum partium reserare, menses provocare, & symptomata urgentia mitigare valemus.

§. II. Pituitosos itaq; humores quam optimè corrigunt, incidunt, ac attenuant Salia lixiva tum fixa, v. g. Absynthii, Centauri minoris, cardui benedicti, Calendulæ, fraxini, stipitum, fabarum, juniperi, sabinæ, tartari & c. tum volatilia v. g. C. C., succini, fuliginis, ossium, sanguinis, urinæ, & reliquis omnibus palmam præripiens Sal volatile, sive Spiritus salis ammoniaci. Aromatica quoq; & spiritulosa huic indicationi satisfaciunt, qualia sunt Radices apii, angelicæ, petroselini, fæniculi, levistici, Galangæ, sarsæ parillæ, scorzoneræ, zedoariæ. Herbæ absynthii, calaminthæ montanæ, cardui benedicti, cochleariæ, melissæ, majoranæ, matricariæ, rorismarini. Flores bellidis, croci, lavendulæ, melissæ, tunicæ, hyperici. Semina apii, majoranæ, levistici, nigellæ, pastinacæ silvestris, petroselini, rutæ, sinapi. Fructus amygdalæ amara, cardamomum, Nuxmoschata, Baccæ juniperi, lauri, Ligna aloës, guajacum, sassafras. Corrices aurantiorum, citri, cinamomi, tamarisci. Gummata, Galbanum sagapenum, bdellium, ammoniacum, opopanax, mastiche, myrrha, Succinum.

cinum item, & Castoreum &c. Ex quibus Aquæ, Spiritus, Essentia, Tincturæ, Extracta, Olea, nec non Conserva, Condita, Syrupi, Pilulæ &c. artis chemicæ & therapeuticae beneficio parata, hic in officina prostant.

§. III. Humores acidos ac austeros potentissime
1. infringunt & concentrant Salia lixiva tam fixa ex plantarum cineribus, quam volatilia, imprimis ex animalium partibus, cornibus puta, ossibus, pilis, sanguine, &c: elicita. 2. Obtundunt pingua & oleosa, qualia sunt Emulsionones ex Amygdalis dulcibus, amaris, aut semine papaveris albi paratæ; olea item destillata, anthos, corticum aurantium, macis, caryophyllorum, cinamomi, succini &c. 3. Leniunt & temperant spirituosæ & spirituosæ - aromatica, uti sunt Spiritus vini, tam simplex ex vino Rhenano, Gallico, Hispanico, aliisque generosis destillatus, quam modis variis factus aromaticus. Spiritus item mororum norvegicorum, cochleariæ, lumbricorum terrestrium, fl. sambuci, ligni sassafras, Cordialis Excell. Backmeisteri Med. D. Anat. Chirurg. & Med. Practicæ in Academ. Rostoch. Prof. Publ. famigeratissimi, Præceptoris ac patroni mei jugiter de venerandi. Arillorum Cynosbati alkalifatus, ab Excell. D. Döbelio, Præceptore itidem ac fautore summopere colendo, in usum vocatus. Huc referendæ variæ extractiones cum spiritu Vini paratæ. Quales sunt Tincturæ florum hypericonis, bellidis, tunicæ, ligni sancti, tartari. Extractū Absynthii, simplex & compositum, Antehypochondriacum D. Backmeisteri, Bezoarticum ejusdem. Elixir vitæ matthioli, Juniperinum compositum D. Döbelii &c. 4. Diluunt & enervant aquosa quævis, tum naturalia, tum artificialia, seu destillata. 5. Huc etiam pertinent præparata varia oculorū 69, margaritarū, coralliorū, C.C. usti, matris perlarum, succini, limaturæ chalybis, cretæ &c. quæ acidos

dos humores coërcent & temperant : hinc si aliquod illorū imponas in aceto sive vino acidiusculo, ita temperabitur illud acidum, ut notabiliter aciditatē periisse gustu animadvertere possis. 6. Deniq; hisce humoribus corrigendis conducunt Aromata, uti Cinamomum, nuxmoschata, garyophilli, zingiber, plantæ aromaticæ, mentha, ruta, melissa, hyssopus &c. quorum maximam partem præcedente paragrapho nominavimus.

§. IV. Ne verò Formulæ desint, quibus humores pituitosos & acidos, heic simul peccantes, emendare possimus, nonnullas hic adjiciamus. Exempli loco sint sequentes Mixturæ.

R. *Aq. Mentb. crisp.*

R. *Aqv. Majoran.*

Petrosel.

Melis/.

Fœnicul. an. Unc. j.

Card. benedict. an. Unc. j.

Cochlear.

Anhalt. intern. f. m.

Cinamom.

Spir. Arill. Cynosbat. alkalis.

Elix. Vit. Matthiol. f. m. an. Unc. ß.

an. Unc. ß.

Spir. Sal. Ammoniac. gutt. XV.

Cochlear. Drach. ij.

Syr. Card. benedict. Unc. j. M.

Rot. Perlar: Drach. iij. M.

De hisce misturis ægra subinde cochlearia duo, tria, vel quatuor sumat: Ea quippe aciditatem humorum temperant, & pituitositatem incidunt, atq; attenuant.

§. V. Si cui decocti forma magis placeat, sequens parari potest ad uncias duas aut tres assumenda

R. *Rad. Apii. Levistic. Calam. aromat. an. Drach. j.*

Herb. Betonic. Melis/.

Summit. Centaur. min. an. M. ß.

Flor. Camomill. rorismar. an. P. j.

Bacc. Juniper. Laur. an. Drach. j.

E

Con-

Contul. & concil. coquantur in f. q. *Aqua pura.*
Colaturæ R. Libr. j. β . adde
Aq. Cinamom. Unc. β .
Syr. Mentb. Unc. j. M. F. l. a. Apozema.

§. VI. Ad emendandos in universo tum corpore,
tum sanguine, scatentes humores pituitosos & acidos con-
ducit quoq; Cerevisia vel Vinum Medicatum, quotidie,
inter prandendum ac cœnandum, ut & alias mediocri
quantitate usurpatum. E. G.

R. *Rad. Apij, Enul. campan. Angelic.* an. Drach. ij.
Herb: Majoran. Salv. Rorismarin. aa. M. j.
Garyophyllor. P. ij.
Señ. Fœnicul. Drach. j. β .
Cinamom. acutifs. Nuc. Moschat.
Cortic. Aurant. an Drach. j.

Concidantur & crasse contundantur, saccoque oblongo
includantur, mox in vase conveniente Vinum laudabile ad
libras VI. superfundatur, aut etiam Cerevisia, de qua post-
quam, per 24. horas steterit, ægra aliquoties, de die, haustu-
lum fumar.

§. VII. Quod si quædam faminx solidiorem me-
dicamenti formam præferant, illæ sequenti utantur
Electuario.

R. *Conf. Anthos. Flor. Beton.* an. Unc. j.
Condit. Rad. Enul. Cortic. Citr. Aurant.
an. Unc. β .
Spec. Diamb. Drach. ij. *Diagalang.* Drach. j. β .
Ol. Cinamom. Gariophill. an. Gutt. iij.
Syr. Mentb. q. s. F. l. a. Electuarium aliquoties de
die ad nucis moschatæ quantitatem sumendum,

§. lxx. Cui

§. IIX. Cui Pilulæ magis placent, quam aliæ formæ:
illi sequentes præscribi poterunt.

R. *Gumm. Galban. cum Vino Gallico preparat.* Scrup. ij.
Ammoniac. Drach. β.

Mastic. an. Scrup. j.

Succin. alb. Castor. opt. an. Scrup. β.

Ol. Caryophill. Gutt. VII. M. F. l. a. Massa, ex cuius
scrupulo uno form. Pil. No. XII. & inaurantur.

Possunt harum pilularum XII, ad XVIII. omni tempore as-
sumi. ac præsertim manè, stomacho vacuo, aut Vesperi u-
nâ alterâve horâ post cœnam, aut utroque tempore; quo
humores pituitosos ac acidos citius & potentius, aut se-
gnius blandiusque corrigant, & ægrotæ beneficium
præstent.

§. IX. Cui pulveris forma magis arridet, capiat sub-
inde sequentem.

R. *Spec. Aromat. Caryophillat. s. m. Diacalaminth.*

Pulv. Cachetic. Quercetan. Stomachal. com. m. off. in.
an. Scrup. j.

Salis Absynth. Flor. Sal. ammoniac. an. Scrup. β.

Sachar. alb. Drach. iij. M. F. Pulvis in sex doses di-
videndus, & bis de die ex vini generosioris aut alterius
aquæ destillatæ cochleari uno alteroq; sumendus.

§. X. Huic pulveri si quadruplum vel sextuplum
Sacchari, convenienti aquâ dissoluti, addatur: facilè ex inde
Rotulæ ac Morsuli parari possunt.

§. XI. Possimus præterea medicamenta, quæ in
pauca quantitate multum efficiunt, in forma Tincturarum
præscribere.

R. *Tinct. Fl. Bellid.*

Tunic. an. Drach. ij.

Spir. Sal. Ammoniac. Drach. j.

M. F. *Tinctura.* Vel.

R. *Tinct. Castor.*

Santal. rubr.

Tartar. an. Drach. j. M.

F *Tinctur.* Vel.

R. *Menstrui in quo ol. Caryophill. aut aliud quodcumq; destillatum, Succini v.g. est solutum.*

Tinct. Fl. Tunic. an. Drach. ij.

Spir. Sal. Ammoniac. Drach. j. M.

Hæc medicamenta commodissimè usurpantur, si quantitate uniuscujusq; constitutioni ac ætati conveniente ad guttas X, XII. & plures, ter quaterve, aut sæpius quotidie assumantur ex vino, cerevisiâ, aliove liquore apto. Ab iis enim humores pituitosi & acidi in toto corpore sensim emendantur & corriguntur. Quod idem etiam præstat *Tinctura* subjuncta ad Drach. j. aliquoties quotidie exhibita.

R. *Tinct. Fl. Tunic. Bellid. Hypericon.*

Santal. Citrin. an. Drach. ij.

Tartari.

Spic. Sal. Ammoniac. an. Scrup. j. M.

§. XII. Humores pituitosi & acidi ita temperati, attenuati, & ad motum fluxiles redditi, quandoquidem copia simul peccant in corpore, minui debent vel per alvum, vel per sudores, vel per alias vias commodas, prout morbus & ægræ constitutio illud indicârit. Et quod pituitam attrinet, evacuant eandem per alvum *Phlegmagoga* dicta, *Radix Bryoniæ*, *Hermodactyli*, *Mechoacannæ*, *Colocynthis*, *Myrobalani chebuli*, *Emblivi*, & *Bellirici*. *Agaricus*, *Opopanax*, *Sagapenum*, *cortex Esulæ*, *Turperthi*, *Folia Iennæ s. s. Extractu Esulæ*, *Mechoacannæ albæ*, *Folioru Iennæ*

fennæ, Polychrestum Mynsichti, Panchymagogum ejusdem, pilulæ de Hierapicra Galeni. Elixir. Citri Catholicum D. Bauckmeisteri, nec non Mercurialia medicamentarite parata; Mercurius dulcis, Turbith. minerale Mynsichti, nec non alia composita varia ex Dispensatoriis & Pharmacopæis Schröderi, Zvvelfferi, Horstii, aliorumque petenda. Per vomitum: Radix & folia Afari, eorundemq; succus expressus, coagulum Afari, cujus descriptio apud Seroderum in Pharmac. & Hartmannum in Prax. Chymiatri. extat. Extractum specificum Emeticum Mynsichti. Extractum Hellebori Hartmanni. Sal Vitrioli ex capite mortuo vitrioli elicitus, Vitriolum album, Mercurius vitæ, Vitrum Mercurii, Crocus Metallorum, Vitrum antimonii, Sapa vomitiva Sylvii, Hæctria, quamvis præcipuè ad bilem per vomitum educendam adhibeantur, magno tamen cum fructu etiam in pituitosis humoribus satis correctis, usurpata vidi. Per Urinam: Nuclei mali perfici, Radices petroselini, asparagi, raphani, fumarix, fæniculi. Vinum diureticum Hartmanni, Spiritus diureticus ejusdem, sal succini volatile Crollii, Tinctura tartari &c. Per sudores & diaphoresin: Antimonium Diaphoreticum, Bezoarticum minerale, solare, lunare, lapis Bezoar orientalis, Roob Sambuci, Spiritus florum & baccarum sambuci &c. Sylvius laudat in Praxi sua Decocta ex radicibus chinæ, sarsaparillæ, petasitidis, contrajervæ, lignis guajaci, sassafras, juniperi, quercus, buxi & similibus parata. Plura qui desiderat, Authores inspiciat.

§. XIII. Humores verò acidos quod concernit, illi sufficientissimè debent esse correcti & ad seri naturam redacti, antequam educantur per alvum & vomitum, nisi tormina & ingentes dolores ægrotis creare velis. Sic enim Sylvius Prax. Med. l. 1. cap. 7. §. 53. scribit: *In humo-*

ribus acidis sedulo cavendum à purgantibus, inquam temperati fuerint, & ad feri naturam deducti, quos tum redundantes per Hydragoga educi nil obstat: & cap. 2. §. 26. in humoribus acidis nulla præscribo purgantia, quoniam nulla sunt mihi hæcenus nota, quæ illos, intemperatos scil. educant blandè, sumq; præterea edoctus per experientiam multiplicem, irritari quidem, non vero nisi cum summis torminibus & noxâ majore quam fructu, vacuari acidos in corpore humores. Nos igitur eosdem medicamentis supra præscriptis satis temperatos educimus per Hydragoga dicta, uti sunt: Jalappa, Mechoacanna, Agaricus, Scammonium, Euphorbium, Sagapenum, Elaterium, gummi Gotte, resina Jalappæ, Scammonii, radix item Bryoniæ, cortices Ebuli, Esulæ, Frangulæ, Sambuci, Gummi de Peru, Rosatum Mynsichti, Extractum panchymagogum ejusdem, extractum specificum Hydropicum ejusdem, Electuarium Hydragogum Sylvii: Mercurius vitæ, turbit. minerale &c. Per Vomitum, Urinas, & sudores quæ expellunt, nominavimus præcedenti paragrafo.

§. XIV, Ex hisce jam recensitis medicamentis evacuantibus variæ possunt parari formulæ, humores pituitosos ac acidos educentes, quarum quasdam adjiciemus. Et quidem quando per alvum seu secessum volumus purgare, semper respiciendum, an etiam alvus sit aperta vel obstructa; quæ si sit obstructa, quemadmodum plerumque in hoc morbo accidere solet, ne purgantis medicamenti vis retardetur, aut plane impediatur, obstacula vel suppositoriis, quæ in officinis semper parata prostant, removebimus, vel sequenti Clystere:

R. *Specier. pro Clyster.* Unc. j.

Coq. in s. q. *Seri lactis* & coletur ad Unc. xj.

Colat. add.

Ol. Ruitb.

Ol. Ruth, Camomill. an, Unc. j.

Sal. Gemma Drach. j. M. l. a. Enemá
calide injiciendum, & per horæ dimidium aut circiter
in corpore tenendum.

§. XV. Alvo ita soluta, præscribere possumus pur-
gantia, in forma uniuscujusq; palato accommodatissima. Ita,
si quæ amet Haustulum assumere, huic propinamus infu-
sum, summo mane exhauriendum.

R. Fol. Senn. s. st. Unc. ß.

Rad. Jalapp. Mechoacann. an. Drach. j. ß.

Tartar. Crud. Drach. j.

Concis. & Contus. infund. per noctem in

Aq. Fumar. Sambuc. an q. s.

Mane post lenem ebullitionem coletur. In colat. Unc.

j. ß. dissolve

Mann. depurat. Drachm. vj.

Esf. Citr, Anis, an. Scrupul. j. M.

F. Haustus pro una dosi.

Quæ verò spirituofam desiderant potionem, iis commen-
damus sequentem, non sine magno ægrorum commodo,
læpè sapius à D. Backmeistero præscriptam.

R. Elix, Citri Catholic. D. Backmeist. Unc. j. ß.

Syr. Diasereos Andernac. Unc. ß.

Esf. Citri Scrup. s. F. Potio.

§. XVI. Quibus verò non molestum est deglutire
pulveres, in illarum gratiam quosdam apponimus.

R. Pulv. Rad. Jalapp. Scrup. j. R. Pulv. Passavant. Scrup. i.

Scammon. Sulphurat. Rad. Jalapp. Scrup. ß.

Croc. marc. aperit. an. gr. v. Gum. Gott. gr. iii.

Ol. still. macis, gutt. ii. M. Esf. Citri. Scrup. ß.

F. Pulvis subtil. Vel. M. F. Pulvis subtil Vel.

R. Mer-

R. *Mercur. dulc. ritē preparat.* Drach. i.
Fœcul. freos nostr. Bryon. an. gr. xv.
Resin. Jallapp. gr. iii. M. F. Pulvis
in tres partes æquales dividendus.

Hi pulveres ægrotis matutinis horis sunt præbendi cum
jusculo carniū vel cerevisia calida.

§. XVII. Quibus Pilulæ magis placent quam aliæ
formæ, illis injungimus tales:

R. *Extr. Panchymagog. Croll. secund. descript. gr. xvj.*
Mercur. dulc. Scammon. sulphurat. an. gr. viij. cum
Extr. Absynth. F. l. a. Pilulæ Nro. xvij.
Div. in duas partes æquales.

R. *Mas. pilular. de Ammoniac. Quercet. Scrup. j.*
Extr. Hellebor. nigr. gr. vj.
Scammon. sulphurat. gr. v. cum
Spir. Rosar. F. l. a. pilul. Num xvij. Inaurentur, aut
Fæcul. Bryonia conspergantur.

§. XVIII. Vomitoria exhibemus iis, in quibus, præ-
ter viriū robur, humores sua sponte sursum vergunt, &
ad vomendum adeſt propensio, ejusmodi formulis:

R. *Rad. Asar. Unc. ſ. Conſcindatur & per X. horas in*
Aq. Gramin. q. ſ. infundatur & post ebullitionem
ad Unc. ij coletur. Vel.

R. *Coagul. Asar. Hartman. Scrup. j. ſ.*
Aq. Raphan. Unc. ij. F. Vomitorium. Vel.

R. *Vitri Mercurii gr. viij. Vini Rhenan. Unc. j. ſ.*
ſtent per noctem in loco calido, mane filtretur &
infusum, ad usum detur.

Eodem modo possumus procedere cum Vitro Antimonii,
& ex eo egregia vomitoria elicere.

§. XIX. Quo

§. XIX Quo vero humores vitiosi adhuc in sanguine permanentes feliciter educantur : ad Diuretica descendamus. Illa enim humores pituitosos attenuando, incidendo, acidos temperando, ad vias urinarias deducendo, ac cum urina e corpore efficiendo, ad causam morbificam imminutionem multum faciunt. Possunt vero esse talia.:

R. Nucl. Persic. Unc. j. β .
Sem Petrosel. Anis. an. Drach. j.
Aq. Petrosel. Fumar. Apii. Fenicul. an. Unc. ij

M. F. l. a. Emulsio cui adde
Aq. Cinamom. Spir. Arillor. Cynosbat. alkal. an. Unc. β .
Spir. Sal. Ammoniac. gut. xii.
Syr. de Fumar. Unc. j. M. vel.

R. Baccar. Laur. Juniper. an. Drach. iij.
Rad. Asparag. Fumar. an. Drach. ij.
Fruct. Alkekeng. Drach. j.

Contuf. & concis. Coq. in Aq. pura q. s. ad Colaturam
Libr. j. β .

addendo Spir. Arillor. Cynosbat. Unc. j.
Tinctur. Tartar. Scrup. j.
Syr. Fenicul. Unc. j. F. l. a. Apozema

de quo ægra sæpissimè de die cochlearia duo, tria, aut plura pro lubitu capere potest.

§. XX. Sudorifera & Diaphoretica, quatenus humores in superficie corporis hærentes attenuant & expellunt, maximo cum ægrorum emolumento in præsentia affectu exhiberi possunt, hoc modo:

R. C. C. Philosoph. preparat. Scrup. β .
Lap. Bezoar. Oriental. Sal. Card. benedict. an. gr. vj.
F Sal.

Sal. Absynth. gr. iij. Spir. Theriacal. camphor. Scrup. j.
Aq. Card. benedict. Unc. ii.
Syr. Acetof. Citri. Unc. β. F. l. c. Mistura sudori-
fera, Vel.

R. *Aq. Flor. Sambuc. Fumar. an. Unc. j.*
Rob. Sambuc. Drach. j.
Theriac. Andromach. Scrup. ij.
Sal. Absynth. gr. vj.
Spir. Flor Sambuc. Drach. ij. M. Vel.

R. *Pulv. Asell. preparat. C. C. ust. an. Scrup. j.*
Antimon. Diaphoret. gr. x.
Sal. Centaur. minor. gr. vj. F. Pulvis

Hic pulvis, aut præcedentes misturæ, propinentur ægro-
tæ ad sudandum mane vel in lecto, vel Laconico bal-
neo ab Hartmanno in Prax. Chim. descripto.

§. XXI. In quibus sudor per *ἰμνεξον* leniter est pro-
vocandus, illis aliquoties quotidie cochlearia duo aut
tria subjunctæ misturæ, ad sudoris eruptionem usque ex-
hibemus.

R. *Aq. Fumar. Cochlear. an. Unc. iij.*
Spir. baccar. sambuc. Unc. β.
Theriacal. Camphorat. Drach. j.
Salis Ammoniac. gutt. xx.
Antimon. Diaphoret. Scrup. j.
Pulv. Lap. Bezoar. gr. vj. M.

§. XXII. Ab hisce jam recensitis medicamentis o-
mnibus tam alterantibus quam evacuantibus, modo ali-
quandiu illorum adhibitio continuetur, humores pitui-
tosi & acidi, non modo quoad qualitatem nocentes, tota-
liter corrigentur, & quo ad quantitatem evacuabuntur;
sed

sed insuper etiam obstructions in vasis uterinis, & in qua-
cunq; alia corporis parte existentes, plenariè tollentur. Si-
quidem omnia sanguinem viscidum & incrassatum,
causam plerorumque obstructionum, emendandi & edu-
cendi vim habent.

§. XXIII. Ad Sanguinis menstrui evacuationem
impeditam aut suppressam feliciter & debitâ quantitate ci-
tandam, eâ septimanâ quâ menses ante fluere consueve-
rant, aut indicia quædam, ac si fluxuri quidem essent, si
modo possent, apparent, studemus. Secus enim si natu-
ram fæminarum, in novilunio purgari consuetarum, in
plenilunio stimulare vellemus: in cassum laboraremus. Eo
ergo tempore menses provocantia medicamenta prioribus
adjungimus, sicque medicamenta humorum vitiosorum
correctioni, & simul mensium sollicitationi inservientia
componimus. E. G.

R. *Aq. Matricar. Artemis. Puleg. an. Unc. ij.*

Roob. Juniperin. Drach. ß. Exr. Croc. Scrap. ß.

Spir. Sal. Ammoniac. gutt. xij.

*Syr. quinq. Radic. Unc. ß. F. l. a. mistura aliquot
vicibus cochleatim evacuanda.*

§. XXIV. Vel si desideretur aliquod Electuarium:
paretur sequens.

R. *Conserv. anthos, Meliss, Fl. Lavend. an. Unc. j.*

Cort. Aurant. condit. Unc. ß.

Pulv. Croc. oriental. Scrap. i.

Ol. Sabin. Succin. an. gutt. iiij. cum

*Syr. Acetos. Citri q l, F. l. a. Electuarium cujus do-
sis sit nucis castaneæ quantitate:*

§. XXV. Vel si ægra appetat pilulas: tales for-
mentur.

R. *Gumm. Galban. cum Vin. preparat.* Drach. β .
Myrrb. Croc. Mart. aperit. an. Scrup. i.
Extr. Croc. Castor. optim. an. gr. xii.
Ol. Macis gutt. ii. M. F. l. a. pilulæ Nro xxx. in-
aurentur. De quibus singulis diebus mane & vesperi cubi-
tum itura deglutiat quinqs.

§. XXVI. Vel si Rotulas expetat:

R. *Spec. Diagalang. aromat. Cariophyllat.*
Pulv. Sabin. an. Drach. β .
Croc. oriental. Croc. mart. aperitiv. an. Scrup. i.
Ol. Sabin. Succin. an. gutt. iii.
Sacchar. in Aq. Artemisf. Salvia an. q. s. *solut.* Unc. ii.
F. l. a. Rotulæ, pro lubitu assumendæ.

§. XXVII. Urgentium symptomatum plerorumque mitigatio remediis hactenus nominatis similiter obtinebitur, interim tamen, ut paucorum saltem & quidem gravissimorum mitigationem & curationem tangamus: si Lassitudo in toto corpore molestiam creet, sequentem laudamus misturam satis spirituofam, cochleatim per intervalla assumendam, à quâ, præterquam quod tota massa sanguinea, pituitosis & acidis humoribus referta, emendabitur, atque ad motum aptior reddetur, spiritus etiam in maiore quantitate & magis puri generabuntur.

R. *Aq. Mentb. Meliss. Anhaltin. intern.* s. m.
Elix. vit. Matthiol. s. m. an. Unc. i.
Tinct. Fl. Tunic. Drach. i.
Confect. Alkerm. Scrup. i. β .
Rot. perlat. Drach. iii. M.

§. XXVIII.

§. XXVIII. Faciei, Crurum, ac imprimis pedum intumescencia, quæ ægrotis nimis incommoda esse solet, cum ab humoribus pituitosis ibidem hærentibus ortum ducant, tolletur remediis, pituitam attenuantibus & evacuantibus, quorum, cum, quoad interna, ingentem numerum superius enumeraverimus, hic saltem quædam externa adjiciemus. Et quidem Facies quam optime restituetur suffitu.

R. *Pulv. pro Fumo Catarrhal. D. Backmeist.* Unc. β.
Raf. Succin. alb. Drach. ij.
Gumm. Benzoin. Scrup. j. M. F. Pulvis grossus.

prunis inspergendus cujus fumus, capite pallio aliòve operimento amplo recto, excipiendus.

§. XXIX. Pedum vero tumor fomentationibus curabitur.

R. *Rasur. Lign. Guajac.* Unc. viij.
Rad. Levistic. Unc. ii. *Angel.* Unc. i.
Fol. Artemis. Absynth. Abrotan. Majoran. Salvo.
Summit. Centaur. min. Melilot.
Flor. Sambuc. Chamomeli an. M. i.
Sem. Cumin. Unc. iv. *Bacc Juniper.* Unc. vi.

Concisa & crasse contusa duobus sacculis lineis involvantur, & decoquantur ex Aq. Puræ q. s. Hi sacculi pedibus calidi applicentur, pedesq; per aliquot horas decocto calido imponantur.

§. XXX. Dolores in Hypochondriis varii & quidem pungentes ac lancinantes demulcentur anodynis & narcoticis, queis & acidum acre temperetur, & partis sensus aliquantum obtundatur. Distendentes verò status discutientibus, carminantibus dietis.

F 3

R. Aq.

R. *Aq. Fœnicul. Fl. Chamomill. an. Unc. i.*
Carminat. Physagon. an. Unc. ß.
Anbaltin. intern. f. m. Elix. Vit. Matthiol.
Spir. Anis. Carui an. Drach. ij.
Salis Ammoniac. gutt. x.
Rot. perlar. Drach. ij. M.

Vel inungatur totum abdomen, ad cartilaginem castiformem usq; sequenti Linimento.

R. *Ol. Absynth. Stomachal. Crat. an. Unc. ß.*
Cumin. Carv. Carminativ. an. gutt. x.
Pulv. Macis. Drach. j. Cera flav. q. s.
F. l. a. Linimentum.

§. XXXI. In Pica, subjunctam, & ab aliquot ægrotis, hoc symptomate laborantibus, cum fructu usurpatam commendamus Misturam.

R. *Aq. Fœnicul. Mentb. Crisp. an. Unc. ij. Petrosel. Unc. j.*
Elix. Vit. Matthiol. Unc. ß.
Corall. rubr. præp. ocul. cancr. præp. C. C. ust. præparat.
Succin. præparat. an. Scrup. j. Cret. præparat. Scrup. ii.
Spir. Sal. Ammoniac. gutt. xv.
Syr. Flor. Tunic. Unc. ß. M.

§. XXXII. In cordis palpitatione subiunctam laudamus Misturam.

R. *Aq. Stomachal. calid. Fœnicul. an. Unc. i.*
Spir. aur. Tabermontan. Cordial. an. Unc. ß.
Cochlear. Drach. ii.
Tinct. Fl. Tunic. Gran. Kermes. an. Scrup. ii.
Laud. Opiat. gr. i. Rot. perlar. Drach. ij. M.

§. XXXIII. Inter graviora symptomata unum adhuc gravissimum occurrit, animi deliquium dictum: cujus mitigatio & curatio, ne utiquam omittenda, sequentibus obtinebitur:

R. *Aq.*

R. *Aq. Mentb. Cochlear.* an. Unc. ij.
Spir. Cordial. Aq. Anbaltin. intern. s. m.
Elix. Vit. Matthiol. an. Unc. ſ.
Tinctur. Fl. Tunic. Drach. jſ.
Conf. Alkerm. Drach. j. *Laud. Opiat.* gr. j.
Spir. Sal. ammoniac. gutt. x.
Rot. Perlar. Drach. iij. M. & cochlearim. ſumatur.

Poteſt etiam Sacculus regioni Cordis externè imponi

R. *Spec. pro ſaccul. cordial. D. Baekm.* Unc. j.

Infuantur Syndoni rubro, & cum

Aq. Anbaltin. p. i. *Fl. Nymph.* p. ii. aſperſæ applicentur.

§. XXXIV. Reliquorum Symptomatum mitigationem annectere minimè neceſſarium eſſe iudicamus, ſiquidem illa, ſublata cauſa huius affectus, ſua ſponte cadunt. Et qui exactam Symptomatum horum omnium curationem & tractationem deſiderat, eum remittimus ad Autores Practicos. Noſtri inſtituti ratio plura de iis dicere non permittit.

CAPUT XI. ET ULTIMUM.
DE
CURATIONE EX FONTE
DIÆTETICO.

§. I. Fruſtra omnino laborabimus medicamentis hunc morbum proſtigare, niſi Diætæ exacta habeatur ratio. Quemadmodum enim Mythologi de Prometheo referunt, Aquilam ab eius hepate tantundem ſingulis diebus devoraſſe, quantum nocte accreverat: Ita liceat mihi affirmare tantundem ſanitatem ex vitioſa Diætæ detri-
menti

menti accepturam, quantum incrementi, ex commo-
dicamentorum ulu ipsi allatum fuerat.

§. II. Diæta autem cum in sex rerum non naturalium
usu legitimo consistat, Morbo Virgineo laborantibus, instar
Regulæ sit ut: Aërem seligant temperatum purum & ca-
lidum: Cibos mediocri quantitate debitoq; modo assu-
mant boni succi, & facilis fermentationis. Potus sit benè
defœcatus, & probe excoctus, minime acidus. Otium vi-
tetur nimium & deambulationibus modicis assuefiant. De
somno longiori aliquid detrahatur, ita tamen, ut in hisce
omnibus mediocritas seruetur docente Aphorist. Aph. 3.
Sect. 2. Excreta & retenta omnia naturaliter se habeant:
alvus quotidie suum faciat officium: Suppressio mensium
tollatur: Animi demum motus dictamen rectæ rationis
sequantur. Inprimis vitentur Tristitia & Mœror. Exerci-
tium Venereum, quibus concessum est, instituat, hoc e-
nim ad curationem hujus affectus multum facere testatur
Hippocrates lib. de Morb. Virg. III. quando dicit: κελεύω δὲ
ἐγὼ γε τὰς παρτένας, οὐκ ἔστω τὸ τοῖστον πάχωσι, ὡς ξυνοικῆσαι
ἀνδράσιν. Ego verò jubeo Virgines, cum hujusmodi patiuntur,
quam citissime viris cohabitare. Et VI. Epid. V. 39. Λαγνείη
τῶν ἀπὸ φλέγματ' ἔνσῶν ὠφέλιμον. Coitus morbis ex pituita
commodus.

§. III. Sed finio. Vereor enim, ne mea Disputatio
iam solitos excefferit limites, quod tamen in materiâ diffi-
cillimâ evitari vix potuit, in quâ si quid humani sum
passus, rogo, Lector benevole, ut, hominem &
me & te esse, memineris.

SOLI DEO SIT LAUS HONOR ET
GLORIA IN SECULA.

Nobiliss. D. STLVIO, Practicum quoddam, in quo Ideam suam Praxeos Medicinæ explicabat, & adhuc aliud practicum, in Nosocomio Academico, ubi in ipsis Agrotis morbos, eorum causas, & curationem detegebat. Sub celeberrimo VAN HORNE Collegium Chirurgicum & Anatomicum, in quo omnes totius corporis partes, earum situs, connexiones, & omnia nova inventa Anatomica ad oculum demonstrabantur. Sub Clariss. MARCHGRAFIO Collegium Chymicum, in quo dies noctesq; in operando sumus continui: Practicum de Materia Medica, & Institutionum. Tribus præterea interesse mihi licuit Anatomis publicis: duobus, ab Excell. Dn. VAN HORNE: & una, à Dn. STLVIO institutis ex quibus omnib; quantum lucis hauserim, describere supersedeo. Per annum & quatuor menses ibidem commoratus. fluctibus me commisi: quibus superatis, Angliam intravi, ubi Londini ad quorundam Naturæ-Curiosorum alloquia admisus, nec non ad curationem Regiam, quando Rex per impositionem manuum & quorundam verborum adjectionem Scophulas curat: ex quibus non parum emolumenti ad me redundasse, grata semper mente recolo. Perlustratis Celebrioribus Regni Anglicani locis variis, & præprimis Academia Oxoniensi, migravi ad Gallos, & postquam varia Galliæ loca & quidem satis celebria visitassem, Lutetiam tandem Parisiorum adii, Nosocomia agrotu referta, cum Cl. & Excell. Dn. D. BURDELOT assidue frequentavi, variasq; operationes Chirurgicas in ægrotis institutas vidi, ex quibus non parum commodi cepi. Ab hinc iter feci in Germaniam, & salutatis celebrioribus Germaniæ Academiis, Strasburgensi scilicet, Heidelbergensi, Erfurdeni, Jenensi, & Lipsiensi, sospes & incolumis ad Meos ante novem menses reversus, adhuc subsisto.

Sed vero, semestre forte est, quando dictus hic noster Barnstorfius, debita observantia & Modestia summos in Arte ambierit honores. Admissus, ab Amplissima Facultate Medica, ad examen, proat vocant, rigorosum, talem se exhibuit, qui dignus judicaretur Examine publico subeundo. Scripsit hoc sine Disputationem aliquam Inauguralem, & prolixam satis, DE MORBO VIRGINEO: exhibuit eam, jamq; jam ad publice defendendum sese offert. Postquam autem ex re sit non Facultatis tantum nostræ, sed & Totius Academiae, ac præprimis Civitatis Patriæ, ægrorumq; multorum, exactius novisse, quid impofterum de hoc nostro Candidato habeamus sperare: liccirco est, quod MAGNIFICUM Dn. RECTOREM, UNIVERSUM UNIVERSITATIS, CIVITATIS, REVER. deniq; MINISTERII SENATUM AMPLISSIMUM, & quoscunq; LITERATOS & LITERATORUM, ARTIS præprimis MEDICÆ FAULTORES & CULTORES hæc mœnia cingunt, uti ad diem XV. Sept. ab aurora ad vesperam, in Acroaterio majori, Honorifica sua præsentia actâ hunc disputatoriû solemniorẽ reddere, placidaq; insuper ac erudita collatione in Profectus Candidati nostri haud gravatim inquirere, ipsiq; FELICITER! acclamare velint, meo, & Facultatis meæ nomine, Publico hoc Programmate

officiose & solemniter invito. P. P. sub sigillo
Facultatis d. IV. Septemb. M. DC. LXX

Nobiliss. D. SYLVIO, Practicum quoddam, in
explicabat, & adhuc aliud practicum, in
Aegrotis morbos, eorum causas, & curatione
HORNE Collegium Chirurgicum & Anato
partes, earum situs, connexiones, & omnia
demonstrabantur. Sub Clariss. MARCHGR
dies noctesq; in operanda sumus continui:
stitutionum. Tribus præterea interesse mihi
Excell: Dn. VAN HORNE: & una, ad Dn. SYLV
tum lucis hauserim, describere super se deo.
dem commoratus, fluctibus me commisi; qui
Londini ad quorundam Naturæ-Curiosorum
tionem Regiam, quando Rex per imposition
rum adjectionem Scopulas curat: ex quibu
dundasse, grata semper mente recolo. Per Lu
ni locus varius, & præprimis Academiâ Oxon
varia Galliæ loca & quidem satù celebra
rum adii, Nosocomia ægrotu referta, cum
due frequentavi, variasq; operationes Chir
quibus non parum commodi cepi. Ab hinc in
celebrioribus Germaniæ Academiis, Strasb
densi, Jenensi, & Lipsiensi, sospes & incolum
versus, adhuc subsisto.

Sed vero, semestre forte est, quando d
observantia & Modestia summos in Arte am
fima Facultate Medica, ad examen, prout
buit, qui dignus judicaretur Examine pu
ne Disputationem aliquam Inauguralen
BO VIRGINEO: exhibuit eam, jamq; jam
Postquam autem ex re sit non Facultatis tan
miæ, ac præprimis Civitatis Patriæ, ægror
quid imposterum de hoc nostro Candidato
MAGNIFICUM Dn. RECTOREM, UNIV
TATIS, REVER. deniq; MINISTERII SE
cunq; LITERATOS & LITERATORUM,
TORES & CULTORES hæc mœnia cingu
ad vesperam, in Acroaterio majori, Honorif
torii solemniolem reddere, placidaq; insup
Candidati nostri haud gravatim inquirere, i
meo, & Facultatis meæ nomine, i
officiose & solemniter iavit
Facultatis d. IV. Septem

me a sollicitus fuit, ut cum verà pietate in
diligentissimè informarer. Quare Dno.
BRÜGIO tunc temporis Phil. & Theol. Stua
Bölizensi vigilantissimo informandum me
institutione per aliquot annos etiam usus su
credidit VIRO Plur. Reverendo, Amplissim
DN. MICHAELI COBABO, S.S. Theol. D.
famigeratissimo, Patrono meo summopere o
temporis desiderabatur, supplevit, & tand
micam me maturum judicavit. Missus est
Academiam Wittebergensem: publicas præ
rum Dominorum Medicorum, inprimis SE
DERI, & STRAUCHII, nec non clarissim
NOHNAGELII, ZIEGRA, & WALTHERII
cum fructu audiivi. Duas itaem Disputa
ram, de Occultis Qualitatibus, Anno 1665.
SPARIS & Hönen: alteram de Filis Ma
mentis Mariae dictis, Anno 1666. sub Præsidi
KIRCHMAJERI, publicè Respondendo defe
excedit, ibidem feliciter transactò, in banc
reversus, studio Medico præ primis operam
gia Nobilissimorum ac Excellentissimorum
corum D. BACMEISTERI, D. WIRDIGII,
tàm publica, quàm privata magna assidun
sedulus sui auditor Istius, in Collegio Practi
lius, in Collegio Institutionum: Hujus, &
Practico, & Aphorismorum, Hippocrati
quam hic per annum & sex menses substitui
tavi: in quâ Illustres Academias, Grönin
Etiam visitavi, & Leydensè tandem præ
maximè celebres Medicos STLVIIUM,
MARCHGRAFIUM, commorandi ergo se
cus illorum & privatis semper vacavi, illa
dum & informandum commisi. Hinc Co

primum
DEL-
Pastori
us fidei
me con-
tissimo
bl. longe
quod tum
Acade-
64. in
ilissimo-
CHNEI-
phorum
magno
is, alte-
M. CA-
go Fila-
ASTIANI
, & quod
Patriam
m, Colle-
m Medi-
I varia
abi, &
ico: Il-
meitico-
a. Post-
iam visi-
& Ultraje-
signes &
RNE, &
bus publi-
erudien-
varia sub
Nobiliss:

